

Årsrapport 2019
Senter for sykkelig overvekt
i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold

Innhold

Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold	side 4
Nøkkeltall	side 5
Senterleder har ordet	side 6
Organisasjon	side 7
Poliklinikkene	side 7-8
Årsberetning	
-behandling	side 9-11
-forskning	side 12-18
-kompetansespredning, kurs og konferanser	side 18-24
Media	side 24-26
Samarbeid	side 26-30

Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold

Fedme er en kronisk sykdom, og personer som har sykkelig overvekt har rett til nødvendig helsehjelp i spesialisthelsetjenesten. Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold er en regional kompetansetjeneste som har 3 hovedoppgaver:

- **Pasientutredning og tverrfaglig behandling**
- **Forskning og fagutvikling**
- **Nettverksbygging og kompetansespredning**

Pasientutredning og tverrfaglig behandling

Pasienter som blir henvist til den regionale poliklinikken blir alle tilbudt førstegangskonsultasjon hos lege for utredning, deretter får pasienten time hos en av de andre i det tverrfaglige teamet; sykepleier, ernæringsfysiolog eller

fysioterapeut. Når den tverrfaglige utredningen er gjort legger lege og pasient i samråd en plan for videre oppfølging; livsstilsbehandling alene eller livsstilsbehandling pluss medikamenter eller kirurgi.

Forskning og fagutvikling

Forskning er en stor og viktig del av vår aktivitet. Målet er at de fleste av våre pasienter skal få tilbud om deltakelse i minst en klinisk studie og at alle skal registreres i ett av våre helseregistre.

Nettverksbygging og kompetansespredning

Hovedformålet til kompetansetjenesten er å spre kunnskap regionalt og nasjonalt for å heve kvaliteten i behandlingstilbudet i primær- og spesialisthelsetjenesten, samt standardisere behandlingsforløpene til barn, unge og voksne med sykkelig overvekt.

Nøkkeltall

Henvisninger	2018	2019
Poliklinikk Sykelig overvekt	743	865
Poliklinikk Sykelig overvekt barn og unge	180	172
Poliklinikk Overvekt lokal	696	892
Totalt	1619	1929

Konsultasjoner	2018	2019	Plan
Poliklinikk Sykelig overvekt	7947	7940	7780
Poliklinikk Sykelig overvekt barn og unge	1589	1616	1710
Poliklinikk Overvekt lokal	7360	8137	6670
Totalt	16896	17693	

Vektreduserende kirurgi	2018	2019
	207	180

Antall nyhenvisninger var høyere i 2019 enn i 2018, 310 flere henvisninger totalt. Dette skyldes blant annet nye henvisninger av tidligere pasienter som ble innkalt til 10-årsoppfølging (NORSO).

Totalt antall konsultasjoner i 2019 var nærmest uendret fra året før. Det ble utført noen færre vektreduserende operasjoner i 2019 enn i 2018.

Senterleder har ordet

Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst (SSO) ved Sykehuset i Vestfold har hatt en eventyrlig utvikling siden starten for litt mer enn 15 år siden.

«Overvektsprosjektet i Helse Sør» ble startet opp høsten 2004, mens SSO ble anerkjent som et permanent regionalt kompetansesenter i 2006, og fra 2014 har senteret hatt oppgaven som en regional kompetansetjeneste i Helse Sør-Øst. I 2012 ble SSO akkreditert av den europeiske fedmeorganisasjonen EASO som et europeisk faglig fremragende samarbeidssenter for behandling av fedme.

I løpet av disse 15 årene har våre ansatte levert og videreutviklet et tverrfaglig behandlingstilbud av høy faglig standard, til glede for et stort antall pasienter som lever med sykkelig overvekt, en kronisk sykdom. Vi som leder SSO er svært stolte av våre ansatte som behandler pasientene og deres pårørende med respekt, engasjement og klokskap.

I tillegg har SSO utviklet en stor og sterk forskningsportefølje med hovedvekt på klinisk forskning, der resultatene umiddelbart kan føre til bedre kvalitet i pasientbehandlingen. Målet er at de fleste av våre pasienter skal få tilbud om deltakelse i minst en klinisk studie og at alle skal registreres i ett av våre helseregistre.

*«Tverrfaglig
behandlingstilbud og
forskning i 15 år»*

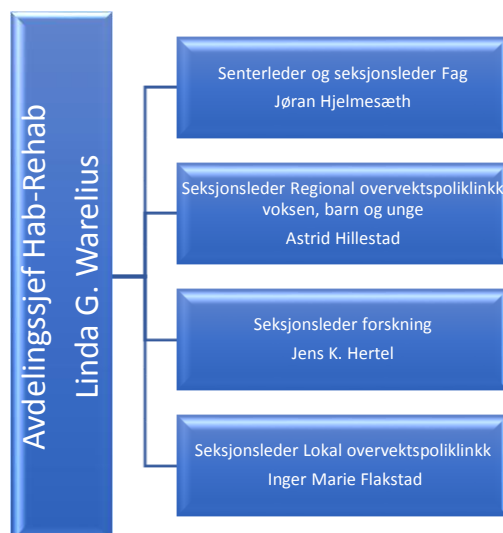
Et godt eksempel på koplingen mellom god forskning og god behandling er Oseberg-studien som viste at 3 av 4 pasienter med diabetes som ble operert med gastrisk bypass ble kvitt sin diabetes etter 1 år, mot 1 av 2 som ble kvitt diabetes etter sleeve-gastrektomi. Denne nye kunnskapen gjør det enklere for pasient i samråd med lege å velge den best egnede behandlingsmetoden. Publikasjonen av Oseberg-studien i det prestisjetunge tidsskriftet *Lancet Diabetes & Endocrinology* i november 2019 var en svært viktig milepæl i SSOs historie.

Ansatte i SSO har også gjort en god og viktig jobb når det gjelder kompetansespredning. Et godt eksempel på dette er «Fra kunnskap til handling», et tverrfaglig og nasjonalt prosjekt der hovedmålsettingen er økt kompetanse på forebygging og behandling av livsstilssykdom og overvekt hos barn og unge. Arbeidet er forankret i samtlige regionale helseforetak og i primær- og spesialisthelsetjenesten. Seksjonsoverlege Samira Lekhal og prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen henholdsvis leder og koordinerer arbeidet. «Fra kunnskap til handling» har i betydelig grad bidratt til bedre kunnskap om og behandling av overvekt hos barn og unge. Fra 2016 til 2019 samlet kursene nesten 1000 deltakere (helsepersonell) fordelt på samtlige fylker og 229 kommuner. Over halvparten av kursdeltakerne var helsesykepleiere, tilsvarende om lag 17 % av landets helsesykepleiere.

Organisasjon

Jøran Hjelmesæth er senterleder og seksjonsleder fag. Astrid Hillestad er seksjonsleder for den regionale overvektspoliklinikken voksen, barn og unge. Jens Kristoffer Hertel leder senterets forskningsavdeling og Inger Marie Flakstad er seksjonsleder ved den lokale overvektspoliklinikken.

Poliklinikkene

Seksjon for voksne (SSO Voksen)

Senterleder Jøran Hjelmesæth leder fagseksjonen og Astrid Hillestad leder poliklinikken. I 2019 hadde SSO Voksen totalt 13 ansatte i til sammen 9,4 årsverk; Leger, sykepleiere, klinisk ernæringsfysiologer,

fysioterapeuter, idrettspedagog, helsepedagog og administrativt personell. I tillegg helsesekretærer underlagt kontoravdelingen.

Antall konsultasjoner 2012-19

I 2019 gjennomførte SSO Voksen 7947 konsultasjoner, nesten det samme som året før.

Antall henvisninger 2012-19

I 2019 ble 865 henvist SSO Voksen, en økning på 16 %.

Seksjon for barn og unge (SSO SBU)

Seksjonsoverlege Samira Lekhal har det faglige ansvaret for seksjonen, mens Astrid Hillestad leder driften. SSO SBU hadde ved utgangen av 2019 5,9 årsverk med 9 ansatte; sykepleiere, helsesykepleier, lege i spesialisering (ny ca.

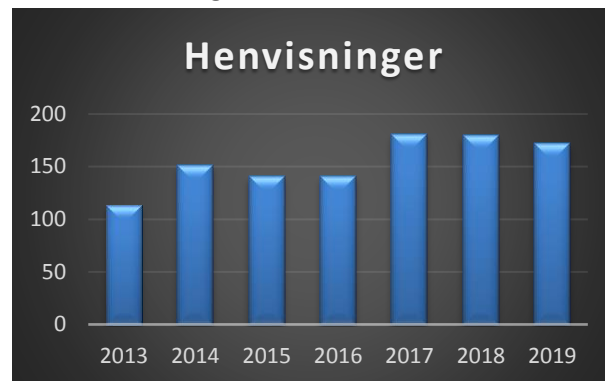
hver 6. mnd.), samt overlege (pediater) og seksjonsoverlege. I tillegg kommer helsesekretærer ansatt gjennom sykehusets kontoravdeling.

Antall konsultasjoner 2013-19

Totalt 1616 konsultasjoner i 2019, 27 flere enn året før, en oppgang på nesten 2 %.

Antall henvisninger 2013-19

Et antall på 172 henvisninger i 2019, 4 % nedgang fra 2018.

Lokal overvektspoliklinikk

Lokal overvektspoliklinikk ledes av Inger Marie Flakstad og er lokalisert på Solvang. Poliklinikken har 10 ansatte fordelt på 5,1 årsverk + 1 på timebasis. Teamet består av sykepleier, fysioterapeut, klinisk

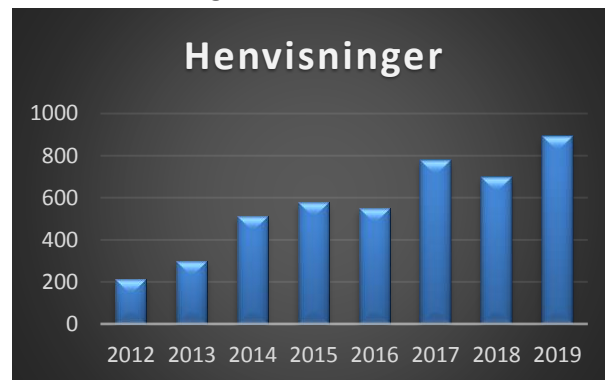
ernæringsfysiologer, leger og seksjonsleder. I tillegg kommer kontorpersoneell som er underlagt sykehusets kontoravdeling, samt 1 brukerrepresentant.

Antall konsultasjoner 2012-19

Totalt 7777 konsultasjoner i 2019, en økning på over 11 % fra året før.

Antall henvisninger 2012-19

892 henvisninger i 2019, mot 696 året før. En økning på 28 %.

Årsberetning

Behandling

Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold har flere behandlingstilbud. Før det foretas et samvalg mellom pasient og behandler vedrørende videre behandling, er alle våre pasienter gjennom en poliklinisk utredning hos lege. Behandlingen styres fra vår lokale eller regionale poliklinikk, og det tilbys både gruppebasert og individuell behandling ved begge poliklinikkene. Dersom pasienten ønsker vektreduserende kirurgi, dagbasert

livsstilsbehandling på Kysthospitalet eller behandling på et døgnbasert rehabiliteringssenter, vil legen på poliklinikken i samråd med pasient henvisne til slik behandling.

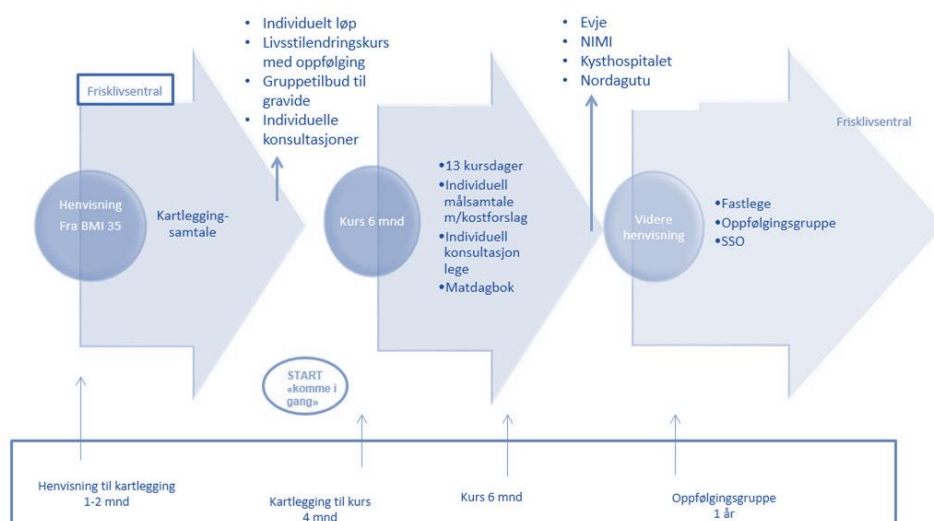
Det gjøres to typer vektreduserende kirurgi; gastrisk bypass og sleeve-gastrektomi som standardprosedyrer, hvor pasient og helsepersonell sammen finner den best egnede operasjonsmetoden.

Lokal overvektspoliklinikk

Lokal overvektspoliklinikk er en tverrfaglig poliklinikk som utreder og behandler pasienter med fedme eller sykkelig overvekt som henvises fra fastlege. Poliklinikken tilbyr både

individuell og gruppebasert behandling. Målet for behandlingen er varig endring i kost- og aktivitetsvaner, bedre helse, vektreduksjon og bedret livskvalitet.

Pasientforløp

Behandlingsforløpet ved lokal overvektspoliklinikk.

I 2019 hadde avdelingen flere hospitanter fra Sørlandet sykehus, Evjeklinikken, Sykehuset i Telemark Nordagutu og Haukeland Universitetssykehus.

Det ble arrangert 2 fagdager for ansatte ved seksjonen med fokus på kompetanseutvikling og interne arbeidsprosesser i mars og desember.

Seksjonsleder Inger Marie Flakstad ble invitert til Haukeland Universitetssykehus i Bergen for å bistå deres overvektssesksjon med oppstart av gruppetilbud til pasienter med sykkelig overvekt og kompetanseoverføring.

Lokal overvektspoliklinikk har aktivt deltatt med personell og pasienter i eChange-prosjektet, en studie som skal utvikle,

brukerteste og evaluere effekten av et e-helseverktøy.

Klinisk ernæringsfysiolog, PhD Lisa Ha Barstad submitterte en artikkel (kvalitetsanalyse) som

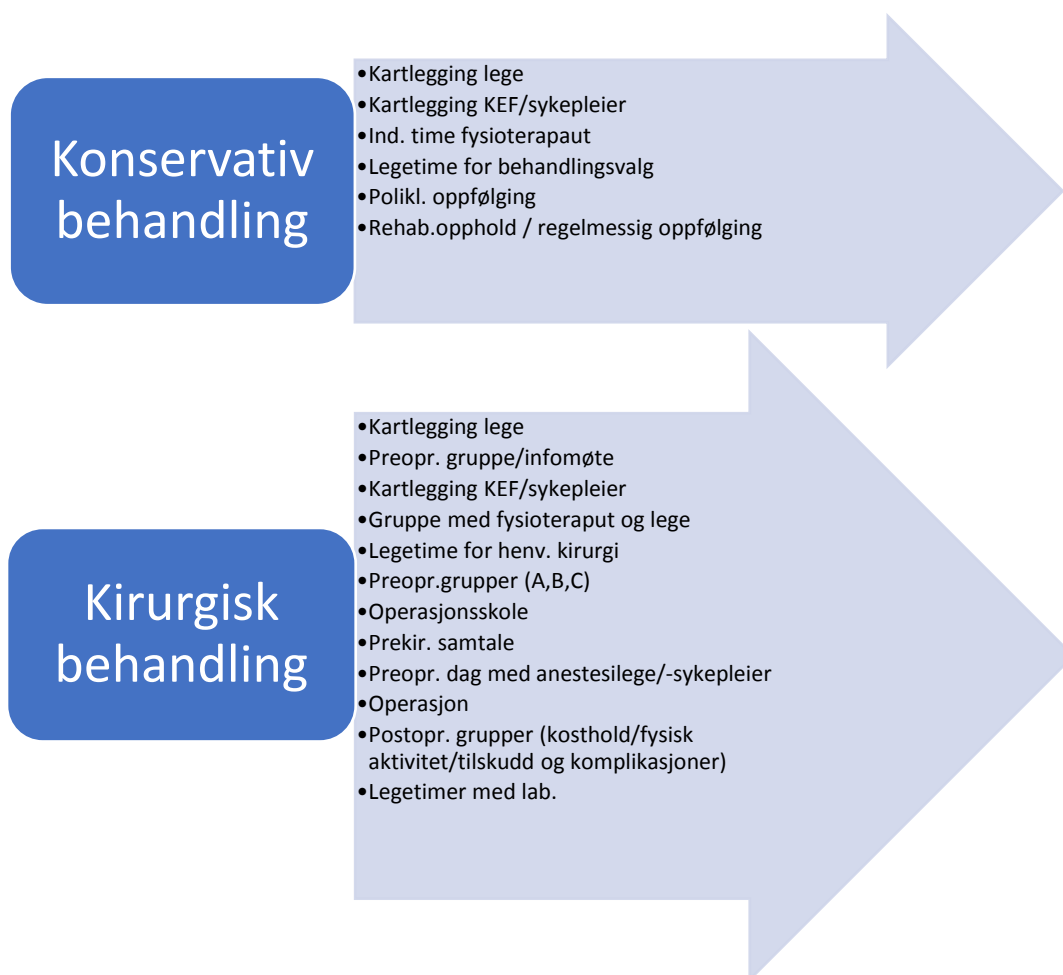
ser på vektresultatene fra 4 grupper fra 2018. Analysene viser at resultatene er blitt bedre og at pasientene har gått mer ned i vekt enn tidligere.

Senter for sykkelig overvekt (voksen)

Pasientforløpet ved Senter for sykkelig overvekt regionalt er delt i 2; ett forløp for de som velger kirurgisk behandling og ett forløp for de som velger konservativ behandling. SSO hadde flere hospitanter i 2019, bl.a. en nyutdannet lege og en klinisk

ernæringsfysiolog under utdanning. Man tok også initiativ til og holdt et møte med Evjeklinikken og Sørlandet sykehus om videre samarbeid.

Pasientforløp

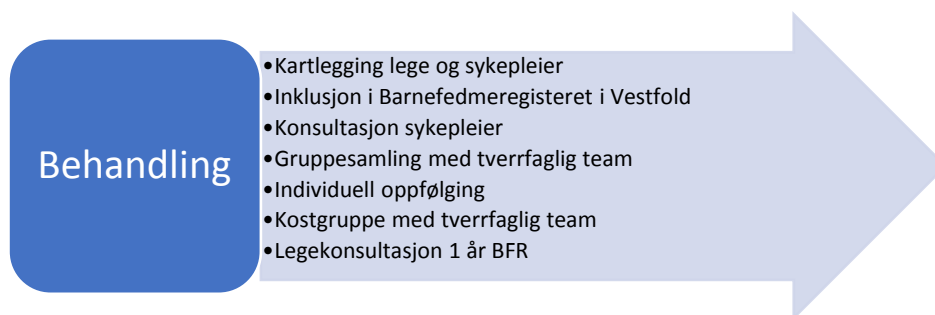
Behandlingsforløpene ved Senter for sykkelig overvekt (voksen)

Senter for sykkelig overvekt (barn og unge)

Senter for sykkelig overvekt (barn og unge) har både et gruppebasert behandlingsforløp og individuell oppfølging med familien og barnet/ungdommen.

Det holdes jevnlige gruppedager for familier, og ansatte fra barnevern og helsestasjon er ofte med på gruppedager og gruppemøter i regi av poliklinikken.

Pasientforløp

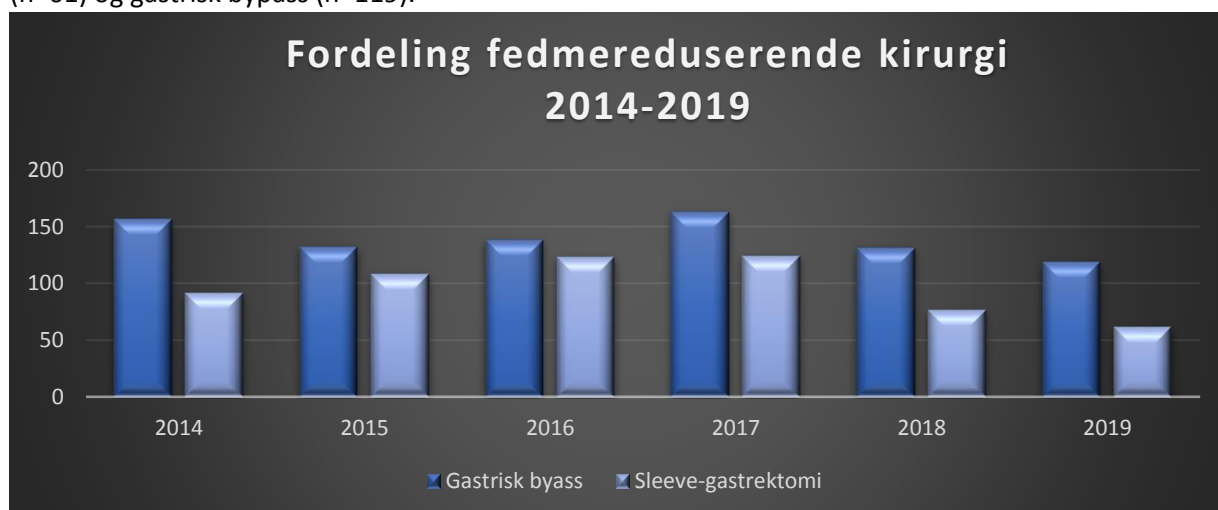
Behandlingsforløpet ved Senter for sykkelig overvekt (barn og unge)

Kirurgisk avdeling

Overlege og PhD-stipendiat Marius Svanevik har fagansvar for bariatrisk kirurgi. Vektreduserende kirurgiske prosedyrer gjennomføres i samarbeid med overlege PhD Lars Thomas Seeberg, overlege Lars Grønvold, overlege Steffen Waage og LIS-lege Henrik Østigård.

Avdelingssjef Rune Sandbu er tilknyttet Senter for sykkelig overvekt som seniorforsker og er medveileder for 2 kirurgiske PhD-stipendiater. Han deltar aktivt på prosjekt- og styringsgruppemøter, tverrfaglige møter og internundervisning ved SSO.

Det ble i 2019 utført totalt 180 vektreduserende kirurgiske prosedyrer fordelt på sleeve-gastrektomi (n=61) og gastrisk bypass (n=119).

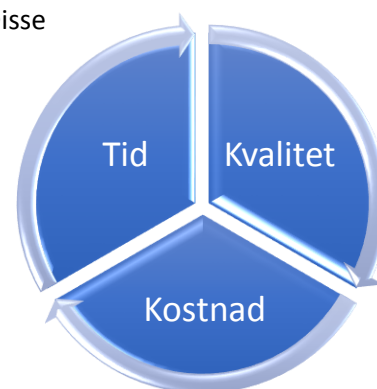
Fordeling operasjonsmetode og antall fra 2014-2019

Forskning og fagutvikling

Forskningsseksjonen ved SSO har 31 ansatte og 12 årsverk. I 2019 var 8 stipendiater tilknyttet senteret.

Seksjonsleder Jens Kristoffer Hertel har ledet avdelingen. Sammen med senterleder og professor Jøran Hjelmesæth og prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen har det vært lagt strategier og gjennomført ukentlige planleggingsmøter ut i fra årshjul/

virksomhetsplan. Disse møtene har vært nødvendige for å opprettholde fart og kvalitet på arbeidet så vel som å holde oss innenfor budsjett.

Forsknings- og registeraktivitet

Forskningsaktiviteten har som tidligere vært høy med totalt 17 register- og forskningsprosjekter, hvorav de fleste har høy internasjonal standard, og nasjonale og internasjonale samarbeidspartnere.

Oseberg (Obesity surgery in Tønsberg) Glycemia, insulin secretion and action in morbidly obese subjects with type 2 diabetes after sleeve gastrectomy and Roux-en-Y gastric bypass: A randomised single centre study.

Oseberg-studien har til hensikt å evaluere hvilken fedmekirurgisk behandling som er best egnet for pasienter med sykkelig overvekt og type 2-diabetes. Metodene som brukes er gastrisk bypass og sleeve-gastrektomi. Totalt 128 inkluderte pasienter og 19 ekskluderte/trukket seg. Siste pasient ble operert før påske i 2018 og 1-årsdata var ferdig innsamlet i februar 2019. Artikkelen med 1-årsresultater; "Gastric bypass versus sleeve gastrectomy in patients with type 2 diabetes (Oseberg): A single-centre, triple-blind, randomised controlled trial" ble publisert i det prestisjetunge tidsskriftet Lancet Diabetes & Endocrinology i november 2019.

The Cocktail Study (The impact of body weight, low calorie diet and gastric bypass on drug bioavailability, cardiovascular risk factors and metabolic biomarkers).

I denne studien ønsker vi å undersøke hvordan kroppsvekt, vektreduserende kirurgi

(gastrisk bypass) og vektreduksjon ved hjelp av lavkaloridiett påvirker: a) Kroppens opptak og nedbrytning av ulike legemidler, og b) Risikofaktorer for overvektsrelaterte sykdommer (eks. hjerte- og karsykdom og diabetes). Studien utføres i samarbeid med Farmasøytisk institutt i Oslo og AstraZeneca. Status: Totalt 107 inkluderte og 13 ekskluderte. 2-årsopp-følgingen ble avsluttet i 2019.

BEST- Bypass Equipoise Sleeve Trial. Skandinavisk, registerstøttet randomisert kontrollert multisenterstudie som sammenlikner to vektreduserende kirurgiske metoder - gastrisk bypass og sleeve gastrektomi.

Professor Torsten Olbers (Sverige) leder denne studien med planlagt inklusjon av 2100 pasienter. Norge ble samarbeidspartner i 2018 for å delta i rekruttering av pasienter. Senter for sykkelig overvekt har koordinerings- og randomiseringsansvar for Norge ved forskningskoordinator Linda Mathisen. Marius Svanevik er faglig ansvarlig i Norge. SSO startet rekruttering sent i 2018 og hadde ved utgangen av 2019 rekruttert 17 pasienter. Bodø startet litt senere og hadde ved utgangen av 2019 rekruttert 11 pasienter. Det ble planlagt at flere sykehus skulle delta, og Gjøvik og Volda starter opp med rekruttering i 2020.

SELECT - Semaglutide Effects on Heart Disease and Stroke in Patients With Overweight or Obesity

En oppdragsstudie fra NOVO Nordisk hvor man skal se om semaglutid reduserer risikoen for kardiovaskulære hendelser som hjerteinfarkt og hjerneslag hos personer med overvekt eller fedme. Forskning har vist at behandlingen kan redusere risikoen for hjerteinfarkt og hjerneslag hos personer med diabetes type 2. Totalt skal 17500 pasienter delta i studien på verdensbasis, og Tønsberg er et av senterne i Norge som skal delta med 30 pasienter. Jøran Hjelmæsæth er nasjonal leder i SELECT-studien.

Ved utgangen av 2019 var 18 pasienter inkludert i studien. SSO samarbeider med Hjertepoliklinikken ved Sykehuset i Vestfold for rekruttering av pasienter.

BALLOON pilot

En pilotstudie hvor vi tester behandling med ballong i magesekken for å finne ut om ballongen har tilsvarende effekt på vekttap og diabetes som kirurgi, men med mindre bivirkninger og komplikasjoner, samt lavere kostnader og høyere livskvalitet. Formålet med pilotundersøkelsen er å danne et erfaringsgrunnlag for bruk av ballongen og

rammeverket for en hovedstudie før den iverksettes. Dette er et prosjekt ledet av Oslo Universitetssykehus ved Christer J. Tønnesen, SSO er samarbeidspartner og gjør pilotstudien i praksis ved vårt senter. All data tilhører OUS. Vi startet i 2018 med inklusjon av 3 pasienter og i 2019 ble de siste 6 pasientene inkludert. Pilotstudien vil være ferdig gjennomført inkludert oppfølging i 52 uker, våren 2020.

ESG pilot - Endoscopic Sleeve Gastroplasty

En ny metode for behandling av pasienter med sykkelig overvekt. Metoden innebærer innsnevring av magesekken fra innsiden uten behov for å skjære i verken hud, bukvegg eller

magesekk. Formålet med pilotundersøkelsen er å etablere en standard teknikk og få trening i utførelsen av inngrepet, samt få kjennskap til teknikkens svakheter og fordeler før en eventuell hovedstudie iverksettes. Dette er et prosjekt ledet av Oslo Universitetssykehus ved Christer J. Tønnesen, SSO er samarbeidspartner og har stått for rekruttering av aktuelle pasienter, men selve ESG-proseduren utføres på endoskopisk intervensjonslab. ved Gastroenterologisk avdeling ved Oslo Universitetssykehus. All data tilhører OUS. 10 pasienter deltar og alle gjennomførte prosedyren ila våren 2019. Pilotstudien vil være ferdig gjennomført inkludert oppfølging i 52 uker, i 2020.

GoLow - Effekt av Roede-kurs med gradvis vektreduksjon versus lavkaloridiett på vekttap etter 1 år.

Studien er et samarbeid mellom Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold og Roede AS, og finansieres av de samme aktørene. Dette er et kommersielt samarbeid, hvor vi gjennom en randomisert kontrollert studie ønsker å sammenlikne effekten av en lavenergidiett for rask vektreduksjon med en mer gradvis vektreduksjon (Roede-metoden) på totalt vekttap etter 1 år. Vår hypotese er at raskt initialt vekttap kan gi større vekttap på både kort og lang sikt sammenliknet med mer gradvis vektreduksjon. I 2019 ble det rekruttert 95 deltakere til studien og det har vært stor interesse for deltakelse.

VARG - Vestfold and Aker Randomised long-limb versus distal Gastric bypass.

I VARG-studien sammenlignes to typer vektreduserende kirurgiske prosedyrer; proksimal og distal gastrisk bypass på pasienter med BMI mellom 50-60 kg/m² for å se om det er noen forskjeller på vektreduksjon og bivirkninger på lang sikt (5 år). Randomisert kontrollert studie i samarbeid med Oslo Universitetssykehus, Aker.

Rekrutteringen var ferdig i begynnelsen av 2013 og SSO hadde ved utgangen av 2017 hatt alle pasienter inne til 5-årskontroll, og ved

midten av 2018 var også Aker ferdige med de siste 5 årskontrollene. Det utføres nå analyser på 5-årsmaterialet og det forventes publisert en artikkel i løpet av våren 2020.

Bra fett eller farlig fett - fettvevsbiologi i ulike fettvevsdepot.

Forskningsstudie i samarbeid med Professor Philippe Collas og Institutt for medisinske basalfag ved UiO for å studere spesielle strukturer og forandringer i cellene og arvestoffet vårt i fettvev hentet fra ulike steder på kroppen. Studien ønsker å studere om spesielle strukturer i kromatinet kan ha betydning for utviklingen av fedmerelaterte følgesykdommer. Studien er lagt opp som hovedstudie med 10 pasienter som skal gjennomgå fedmereduserende kirurgi og en kontrollgruppe med 5 pasienter som er normalvektige og skal gjennomgå kolecystektomi. Det var inkludert 7 pasienter i hovedstudien og 1 i kontrollgruppen ved utgangen av 2019.

Open chromatin mapping and nucleosome positioning in human adipose tissue depots from lean vs. obese individuals

Et forskningsprosjekt i samarbeid med forskningsgruppen til professor Yvonne Böttcher ved Akershus Universitetssykehus hvor vi vil undersøke hvorvidt det finnes spesifikke genuttrykk for ulike fettvevsdepot i kroppen hos pasienter med fedme og med normal kroppsvekt, og om disse spesifikke mønstrene eventuelt kan oversettes til metabolske profiler og fedmerelaterte følgetilstander. Studien er lagt opp som hovedstudie med 10 pasienter som skal gjennomgå fedmereduserende kirurgi og en

kontrollgruppe med 5 pasienter som er normalvektige og skal gjennomgå kolecystektomi. Det var inkludert 10 pasienter i hovedstudien og 5 i kontrollgruppen ved utgangen av 2019 og datainnsamlingen ferdig. Basalmedisinske analyser fortsetter på Akershus Universitetssykehus i 2020.

EGO - Exercise and Genes in Obese. The effect of exercise and genes on energy expenditure, appetite and quality of life in morbidly obese patients.

I denne studien ønsker vi å se på effekten av høyintensiv trening og arv på energiforbruk, fysisk kapasitet, appetitt og livskvalitet hos pasienter med sykkelig overvekt – en randomisert kontrollert studie. Status: Studien ble helt ferdig i juni -17. 82 pasienter ønsket deltakelse, hvorav 24 ekskludert/drop-out. Jarle Berge som har ledet studien og er doktorgradsstipendiat har gjennom 2019 jobbet på EGO-artikkelen som vil bli publisert i 2020.

4XL - Vektreduserende kirurgi for ungdom.

Hovedhensikten med 4XL-studien er å avklare om kirurgisk behandling gir større helsegevinst enn standard konservativ behandling - det vil si endring av livsstil - hos ungdom mellom 13 og 18 år. Konservativ behandling med fokus på endring av levevaner gir usikre kort- og langtidsresultater ved sykkelig fedme hos ungdommer. Det er derfor behov for evaluering av andre behandlingstilbud. Ungdommer som har gjennomført minst ett års tverrfaglig behandling, gis etter grundig informasjon og utvelgelse tilbud om intervensjon i form av kirurgisk behandling. Pasientene vil bli fulgt opp i totalt 10 år. Endringsmålene fokuserer på helsegevinst (livskvalitet, fysisk og psykisk helse), sikkerhet (komplikasjoner) og effektivitet (reduksjon i overvekt). Ved utgangen av 2019 var 43 pasienter inkludert og operert.

eChange - E-helseverktøy for å støtte opp om langvarig vedlikehold av vektta.

Målet med forskningsprosjektet er å utvikle, brukerteste og evaluere effekten av et digitalt mestringsverktøy designet for å fasilitere vektstabilisering hos personer med fedme som har vært gjennom vektreduksjon. Verktøyet skal utvikles basert på evidensbaserte metoder (inkl. ernæringsinfo, atferdsendring og mestringsstrategier), brukernes erfaringer, behov og ønsker. Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold er partner i prosjektet som ledes av Center for Shared Decision Making and Collaborative Care Research, Oslo Universitetssykehus

LIFETIME - The effect of lifestyle treatment on physical capacity, maximal strength, eating behavior and quality of life in patients with morbid obesity.

I Dette prosjektet ønsker vi å undersøke om endringer i et dagbasert livsstilsbehandlingsforløp gir bedre effekt på vektnedgang og helse relatert livskvalitet enn tidligere behandlingsforløp. Vi ønsker også å undersøke om pasienter med god fysisk kapasitet (maksimalt oksygenopptak) og beinstyrke (maksimal beinstyrke) før behandlingsstart og/eller etter 3 og 6 mnd. intensiv trening kan ha større vekttap 1 og 2 år etter behandling enn pasienter med dårligere fysisk kapasitet og beinstyrke. Innsamling av data pågår frem til 2025.

LEICO – Lifestyle Intervention and physical Capacity in patients with morbid Obesity.

Det er i dag mangelfull kunnskap om hvordan fysisk form påvirker tap eller vedlikehold av kroppsvekt hos pasienter med sykkelig overvekt. Etter at datainnsamlingen ble avsluttet i 2013 innførte man måling av fysisk kapasitet (målt som maksimalt oksygenopptak) som et pedagogisk klinisk verktøy og som en ytterligere kvalitetssikring av behandlingstilbudet. Man ønsket å undersøke om pasienter med god fysisk kapasitet før behandlingsstart og/eller etter 12 ukers intensiv trening oppnår større vekttap etter behandlingsstart enn pasienter med dårligere fysisk kapasitet.

Prosjektet ble ferdig gjennomført i 2016. Artikkelen ble akseptert i 2019.

NORSO - Norsk register for sykkelig overvekt

Siden 2006 har alle nyhenviste pasienter ved SSO blitt forespurt om deltakelse i Register- og biobankstudien ved SSO. Som et ledd i vår behandling og uavhengig av tidligere gjennomgått behandling, kaller vi inn alle pasienter som har vært behandlet ved SSO til en oppfølgingskontroll 10 år etter første konsultasjon. Vi ønsker også at NORSO skal bli første steg på veien mot et nasjonalt kvalitetsregister for pasienter som har sykkelig overvekt. I 2019 møtte 167 av 324 innkalte pasienter, 51 %.

«Høy
forsknings-
aktivitet i SSO
med 17
pågående
prosjekter i
2019»

BFR - Barnefedmeregisteret i Vestfold.

Ved Senter for sykkelig overvekt, seksjon barn og unge har vi etablert et prospektivt register for behandlingssøkende barn og unge med alvorlig overvekt. Deltagelse i registeret innebærer at det blir gjort en utvidet kartlegging av barnets fysiske og psykiske helse som en del av utredningen og behandlingen. Det samles inn data fra pasientene ved behandlingsstart og etter 1, 5 og 10 år. Dataene fra registeret brukes til fortløpende kvalitetskontroll av seksjonens virksomhet. I tillegg vil data i gi grunnlag for registerbaserte forskningsprosjekt på sammenhenger rundt fedme hos barn og ungdom.

Ved utgangen av 2019 var totalt 900 inkludert i Barnefedmeregisteret. 518 pasienter har vært til 1-årsoppfølging og 150 pasienter til 5-årsoppfølging.

PhD-stipendiater 2019

Totalt var 8 PhD-stipendiater tilknyttet SSO:

- Farhat Fatima, MD
- Marius Svanevik, MD
- Philip Carlo Angeles, MD
- Beate Benestad, MD
- Jarle Berge, MSc
- Kathrine A. Seeberg, MD

- Jolanta Lorentzen, MD
- Rikke A. Asbjørnsen, MSc

I tillegg er Samira Lekhal hovedveileder for Helena Slapø, MSc ved GreeNudge Health AS. Jens Kristoffer Hertel er medveileder for Geir Klepaker, MD ved Sykehuset i Telemark.

Publikasjoner

Totalt ble 17 artikler fra forskere tilknyttet vårt senter publisert i 2019.

[Angeles PC, Robertsen I, Seeberg LT, Krogstad V, Sandbu R, Åsberg A, Hjelvesæth J](#)

Reply to letter: "What about drug bioavailability in patients who had bariatric surgery and dependent on immunosuppressives?" *Obes Rev* 2019 Nov 20. Epub 2019 nov 20
PMID: 31746506

[Hofsø D, Fatima F, Borgeraas H, Birkeland KI, Gulseth HL, Hertel JK, Johnson LK, Lindberg M, Nordstrand N, Cvancarova Småstuen M, Stefanovski D, Svanevik M, Gretland Valderhaug T, Sandbu R, Hjelvesæth J](#)

Gastric bypass versus sleeve gastrectomy in patients with type 2 diabetes (Oseberg): a single-centre, triple-blind, randomised controlled trial. *Lancet Diabetes Endocrinol* 2019 Dec;7(12):912-924. Epub 2019 okt 31
PMID: 31678062

[Berge J, Støren Ø, Hertel JK, Gjevestad E, Småstuen MC, Hjelvesæth J](#)

Associations between cardiorespiratory fitness and weight loss in patients with severe obesity undergoing an intensive lifestyle intervention program: retrospective cohort study. *BMC Endocr Disord* 2019 Jul 01;19(1):69. Epub 2019 jul 1

PMID: 31262301

[Angeles PC, Robertsen I, Seeberg LT, Krogstad V, Skattebu J, Sandbu R, Åsberg A, Hjelvesæth J](#)

The influence of bariatric surgery on oral drug bioavailability in patients with obesity: A systematic review. *Obes Rev* 2019 09;20(9):1299-1311. Epub 2019 jun 24
PMID: 31232513

[Klepaker G, Svendsen MV, Hertel JK, Holla ØL, Henneberger PK, Kongerud J, Fell AKM](#)

Influence of Obesity on Work Ability, Respiratory Symptoms, and Lung Function in Adults with Asthma. *Respiration* 2019;98(6):473-481. Epub 2019 aug 28
PMID: 31461714

[Asbjørnsen RA, Smedsrød ML, Solberg Nes L, Wentzel J, Varsi C, Hjelvesæth J, van Gemert-Pijnen JE](#)

Persuasive System Design Principles and Behavior Change Techniques to Stimulate Motivation and Adherence in Electronic Health Interventions to Support Weight Loss Maintenance: Scoping Review. *J Med Internet Res* 2019 Jun 21;21(6):e14265. Epub 2019 jun 21
PMID: 31228174

[Benestad B, Karlsen TI, Småstuen MC, Lekhal S, Hertel JK, Steinsbekk S, Kolotkin RL, Ødegård RA, Hjelmæsæth J](#)

Health-related quality of life after camp-based family obesity treatment: an RCT. *BMJ Paediatr Open* 2019;3(1):e000413. Epub 2019 apr 3
PMID: 31206074

[Løkling HL, Roelants M, Kommedal KG, Skjåkødegård H, Apalset EM, Benestad B, Morken MH, Hjelmæsæth J, Juliusson PB](#)

Monitoring children and adolescents with severe obesity: body mass index (BMI), BMI z-score or percentage above the International Obesity Task Force overweight cut-off? *Acta Paediatr* 2019 Dec;108(12):2261-2266. Epub 2019 jul 10
PMID: 31197874

[Borgeraas H, Hjelmæsæth J, Birkeland KI,](#)

«Publiserte 17 artikler i 2019»

[Fatima F,](#)
[Grimnes JO,](#)
[Gulseth HL,](#)
[Halvorsen E,](#)
[Hertel JK,](#)
[Hillestad TOW,](#)
[Johnson LK,](#)

[Karlsen TI, Kolotkin RL, Kvan NP, Lindberg M, Lorentzen J, Nordstrand N, Sandbu R, Seeberg KA, Seip B, Svanevik M, Valderhaug TG, Hofsvold D](#)

Single-centre, triple-blinded, randomised, 1-year, parallel-group, superiority study to compare the effects of Roux-en-Y gastric bypass and sleeve gastrectomy on remission of type 2 diabetes and β -cell function in subjects with morbid obesity: a protocol for the Obesity *BMJ Open* 2019 06 04;9(6):e024573. Epub 2019 jun 4
PMID: 31167860

[Sandbu R, Svanevik M](#)

Bariatric surgery in Norway – full speed ahead? *Tidsskr Nor Laegeforen* 2019 06 25;139(10). Epub 2019 jun 18
PMID: 31238650

[Svanevik M, Risstad H, Hofsvold D, Blom-Høgestøl IK, Kristinsson JA, Sandbu R, Småstuen MC, Thorsby PM, Mala T, Hjelmæsæth J](#)

Bone Turnover Markers After Standard and Distal Roux-en-Y Gastric Bypass: Results from a Randomized Controlled Trial. *Obes Surg* 2019 Sep;29(9):2886-2895.
PMID: 31065919

[Kolotkin RL, Williams VSL, Ervin CM, Williams N, Meincke HH, Qin S, von Huth Smith L, Fehnel SE](#)

Validation of a new measure of quality of life in obesity trials: Impact of Weight on Quality of Life-Lite Clinical Trials Version. *Clin Obes* 2019 Jun;9(3):e12310. Epub 2019 apr 16
PMID: 30993900

[Fastenau J, Kolotkin RL, Fujioka K, Alba M, Canovatchel W, Traina S](#)

A call to action to inform patient-centred approaches to obesity management: Development of a disease-illness model. *Clin Obes* 2019 Jun;9(3):e12309. Epub 2019 apr 11
PMID: 30977293

[Lekhal S, Bugge AB, Schjøll A, Slapø H, Karevold KI](#)

Atferdsøkonomiske virkemidler i helsefremmende arbeid: hvordan kan utforming av restauranter og kantiner fremme sunnere valg? *Norsk Tidsskrift For Ernæring*, Nr. 1-18 mars 2019

Slapø H, Karevold KI

Simple Eco-Labels to Nudge Customers
Toward the Most Environmentally Friendly
Warm Dishes: An Empirical Study in a
Cafeteria Setting. *Frontiers in Sustainable
Food Systems*, May 2019

**Krogstad V, Peric A, Robertsen I, Kringen MK,
Wegler C, Angeles PC, Hjelmesæth J, Karlsson
C, Andersson S, Artursson P, Åsberg A,
Andersson TB, Christensen H. A**

Comparative Analysis of Cytochrome P450
Activities in Paired Liver and Small Intestinal
Samples from Patients with Obesity. *Drug
Metab Dispos.* 2019

Kompetanseformidling

Som regional kompetansetjeneste har Senter for sykkelig overvekt hatt stor aktivitet hva gjelder kompetansespredning også i 2019. Senterleder og professor Jøran Hjelmesæth leder Nasjonalt råd for ernæring. Seksjonsleder Jens K Hertel er styremedlem og sekretær i Norsk forening for fedmeforskning (Nfff), den norske datterorganisasjonen til

European Association for the Study of Obesity (EASO). Hertel sitter også i styret i Regionalt nettverk for klinisk mikrobiotaforskning (ReMicS) og som SiV's representant i Regionalt nettverk for persontilpasset medisin. Seksjonsoverlege Samira Lekhal leder arbeidet Fra kunnskap til handling. Se mer under kurs og konferanser.

Fra kunnskap til handling

Fra kunnskap til handling er et tverrfaglig og nasjonalt prosjekt, der hovedmålsetting er økt kompetanse på forebygging og behandling av livsstilssykdom og overvekt hos barn og unge.

Arbeidet er forankret i samtlige regionale

Universitetet i Oslo, OsloMET og aktører i næringslivet. Seksjonsoverlege Samira Lekhal er initiativtaker og leder dette arbeidet. Prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen koordinerer arbeidet og har blant annet ansvar for arbeidet rundt rapporteringer, møter, kurs og evaluering. Samira presenterte hele arbeidet for styret ved Sykehuset i Vestfold i høst med stor interesse fra styret og forskningsdirektør. Prosjektet er delt i 3:

helseforetak og i primær – og spesialisthelsetjenesten. Sentrale samarbeidspartnere er Helsedirektoratet,

Delprosjekt 1 Faglig kunnskapsløft hos helsepersonell	Delprosjekt 2 Faglig kunnskapsløft i barnehage og SFO	Delprosjekt 3 Forbrukerforståelse
		
Faglige retningslinjer	Faglige retningslinjer	Rapport om virkemidler – Hvordan få forbrukerne til å velge sunnere?
Kurs- og kompetanseutvikling	Samlet kunnskapsplattform	Økt kunnskap i næringen
	Kurs- og kompetanseutvikling	Økt kunnskap hos beslutningstakerne

Del 1 Kunnskapsløft hos helsepersonell gjennom nasjonale kurs.

Kursene har som mål å gi økt kompetanse om hvordan i praksis veilede familier med overvekt og fedme gjennom et sunnere kosthold, mer fysisk aktivitet og mindre stillesitting. Kurset gir bl.a. praktisk innføring i basis samtaleteknikk og bruk av www.kostverktøyet.no. I tillegg er det fokus på diagnose og utredning, rolle, forebygging

og behandling, samt fysisk aktivitet. I 2019 hadde vi kurset nesten 1000 helsepersonell fordelt på samtlige fylker og 229 kommuner. Flere yrkesgrupper deltok, men over halvpartene av kursdeltakerne var helsesykepleiere, tilsvarende er over 17 % av landets helsesykepleiere kurset gjennom dette initiativet. <https://www.siv.no/fra-kunnskap-til-handling-overvekt-og-fedme-hos-barn-og-unge>

Del 2 SunnereBarn

SunnereBarn er et kunnskapsløft for ansatte i barnehage og SFO med hovedmålsetting om å fremme sunnere kosthold, økt matglede, økt kunnskapsnivå og endring i det faktiske mattilbudet. Det er utarbeidet en kunnskapsplattform med e-læringskurs og kursmaterieell for ansatte, dette vil kunne bidra til økt kompetanse og utbredt bruk av nasjonale og internasjonale retningslinjer for kosthold og fysisk aktivitet i daglig praksis. Arbeidet startet opp høsten 2017 og fikk navnet SunnereBarn. Det ble tildelt midler fra GjensidigeStiftelsen for utvikling av konseptet og SunnereBarn tilbyr per i dag kompetansepakke med e-læringsmoduler, opplæringsmaterieell, utarbeidet handlelister med nøkkelhull og bestillingsmuligheter på mat. I tillegg ble det utarbeidet et nettbasert skåringsverktøy som evaluerer hvordan barnehage og SFO jobber med mat og måltid – Måltidssjekken. Denne skårer nivå av kunnskap, holdninger, rutiner og hvordan det faktiske mattilbudet er.

Prosjektet driftes gjennom GreeNudge Health AS med Samira Lekhal som prosjektleder, Helena Slapø som prosjektkoordinator på konsept og utvikling og Linda Mathisen jobbet sammen med Marit Løset Eriksen som prosjektkoordinator. I 2019 jobbet man med

skalering av tilbudet og 4000 ansatte og 35000 barn jobbet med kunnskapsløft gjennom SunnereBarn ved utgangen av året. I tillegg har man jobbet med å få flere næringslivsaktører for å fremme sunnere alternativer til ulike produkter og ved slutten av året ble det inngått avtale med Lerum. Det ble i slutten av 2019 søkt midler fra Norges Forskningsråd til en nærings-PhD for å se på resultater av Måltidssjekken. Midler tildelt i starten av 2020.

Samira Lekhal var en av hovedforfatterne til boken «Kosthold og fysisk helse» som ble lansert i desember ved Litteraturhuset i Oslo. Utgitt på Cappelen Damm Akademisk.

SunnereBarn er finansiert av GjensidigeStiftelsen, men har også med flere strategiske samarbeidspartnere; OsloMET, Handelshøyskolen BI, Opplysningskontorene for frukt og grønt og brød og korn, Landslaget for mat og helse i skolen.

Flere samarbeidspartnere som ASKO – Mat for minsten, BAMA, Mills, Lerøy Sjømathus, Nortura og Lerum støtter prosjektet for sammen å jobbe for økt matglede og bedre kosthold til barn i barnehage og SFO. Dette er et godt eksempel på Intensjonsavtalen for et sunnere kosthold i praksis.

www.sunnerebarn.no

Del 3 Forbrukerforståelse

Målsetting om økt kompetanse og kunnskap om forbrukeratferd med fokus på tiltak som medfører at forbruker velger sunnere alternativer. Første del av arbeidet var å lage en vitenskapelig rapport om forbrukeratferd. Et samarbeid mellom Nofima, SIFO, UiO,

Senter for Sykelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold og GreeNudge;

<http://greenudge.org/wp-content/uploads/2018/03/GreeNudge-From-Knowledge-to-Action-report-2017.pdf>

Dette arbeidet har bl.a. blitt gjengitt i Helsedirektoratets rapport «Ti tiltak for å

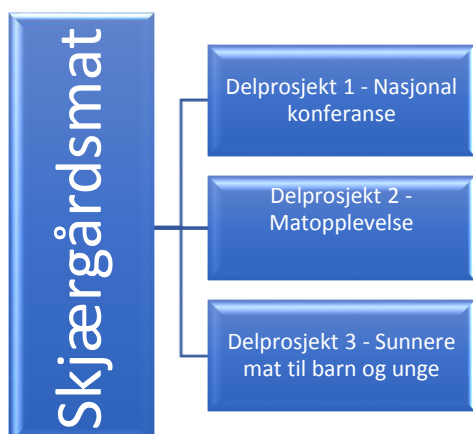
redusere sykdomsbryrden og bedre folkehelsen». Forlengelse av delprosjekt 3 i flere ledd i regi av GreeNudge, bl.a. Skjærgårdsmatkonferansen, og samarbeid med NorgesGruppen om rapportene; a) *NorgesGruppens arbeid for å redusere volum sukker i perioden 2015-2018 og b) NorgesGruppens arbeid for å øke volumsalget av frukt og grønnsaker i perioden 2015-2019.* Den første rapporten måler utvikling i sukker som antall tonn rent sukker solgt innenfor ulike varekategorier. Arbeidet viser faktiske

endringer i hva kundene har kjøpt. Les rapporten <https://greenudge.org/wp-content/uploads/2019/07/Evaluering-av-NorgesGruppens-sukker-arbeid.-GreeNudge-2018-18-02-19.pdf> Den siste rapporten analyserte og evaluerte NorgesGruppens satsing på økt volumsalg av frukt og grønnsaker i perioden. Les rapporten <https://greenudge.org/wp-content/uploads/2020/01/Frukt-og-gr%C3%B8nt-NorgesGruppen-2015-2019-Final-Ekstern-24-11-19.pdf>

Kurs og konferanser

Skjærgårdsmatkonferansen

Skjærgårdsmat ble etablert av Tønsberg kommune for å bli en betydelig arena og bidragsyter til å fremme bærekraftig landbruk, matproduksjon og god folkehelse nasjonalt. Med ønske om å etablere Vestfold som et foregangsfylke på hvordan lokale ressurser kan bidra til å løfte nasjonale interesser, ble SSO sammen med GreeNudge invitert til å samarbeide om å få til en faglig nasjonal konferanse med målsetting om å skape en debattarena for mat, bærekraft og helse. Skjærgårdsmat består av 3 delprosjekter og GreeNudge hadde ansvaret for å gjennomføre delprosjekt 1 i samarbeid med Senter for sykkelig overvekt i Helse Sør-Øst, Sykehuset i Vestfold. Linda Mathisen var prosjektleder for Nasjonal konferanse og Samira Lekhal var faglig ansvarlig, samt at hun var konferansier og debattleder under selve dagen. På oppdrag fra GreeNudge, dekket HealthTalk Norge store

delene av dagen og gjorde intervju med Samira og flere av foredragsholdere og debattledere.

<https://www.healthtalk.no/alle-artikler/skj%C3%A6rg%C3%A5rdsmatkonferansen-vi-skaper-fremtidens-forbruker/>

NRK Vestfold og andre mediekkanaler var også med på dekningen i for- og etterkant av konferansen.

Med nærmere 250 deltakere til konferansen som ble holdt på Quality Hotel Tønsberg, ble dette en dag som omhandlet matglede, men det ble også lagt til grunn den kunnskapen som foreligger om et sunt og bærekraftig kosthold. Debatt, foredrag og diskusjoner rundt de brennhete og viktige temaene; mat, bærekraft og helse preget dagen.

Foredragsholdere fra privat, offentlig og frivillig sektor snakket om ulike temaer som: - å «nudge» forbrukeren til å velge sunnere alternativer og hva

matvarebransjen kan bidra med for å få dette til; - hva det koster samfunnet med behandling av overvekt og fedme; - hvordan vi kan skape fremtidens forbruker gjennom økt kunnskap og forebygging; - og hvordan redusere matsvinn og dra nytte av hverandre på tvers av bransjene for å nå felles mål.

«Vi må skape fremtidens forbruker»

Fedmeforskningsdagene

Fedmeforskningsdagene (FFD) er en nasjonal konferanse for forskere og forskningspersonell innen fagfeltet i regi av Norsk forening for fedmeforskning, NFFF. I 2019 ble konferansen holdt i Oslo i regi av Oslo Universitetssykehus og Jens K. Hertel satt i programkomiteen. Lege og PhD-stipendiat Beate Benestad holdt et innlegg om The BATTLE-Obesity Trial – en studie for å undersøke effekten av intragastrisk ballongbehandling hos ungdom med fedme. Studien er planlagt å starte opp i

2019. Forsker og seniorrådgiver Gunn Signe Jakobsen snakket om LETMO-studien – Langtidseffekter ved behandling av sykkelig overvekt. Overlege og forsker Dag Hofsø holdt foredrag om Osebergstudien med temaet «Har kirurgisk metode betydning for remisjon av diabetes type 2 og beta-cellefunksjon». Overlege Randi Størdal Lund holdt også innlegg på FFD med foredraget «Tidligere og tydeligere vekt på kalori restriksjon i konservativ fedmebehandling.

EASD 2019

Flere fra SSO reiste til den europeiske diabeteskonferansen EASD 2019 som ble arrangert i Barcelona, Spania. Dag Hofsø presenterte 1-årsdata fra Osebergstudien; “Remission of type 2 diabetes and recovery of beta cell function one year after sleeve

gastroectomy or gastric bypass – randomized controlled trial». Dag Hofsø ble også intervjuet av Dagens Medisin under kongressen; «Ett år etter fedmekirurgi hadde mange blitt kvitt type 2

diabetes. Én operasjonsmetode var klart bedre enn andre og førte til at tre av fire pasienter ikke lenger hadde sykdommen» Se intervjuet her:

<https://www.dagensmedisin.no/artikler/2019/09/19/to-av-tre-blir-kvitt-type-2--diabetes-etter-fedmekirurgi/>

Obesity Week 2019

Under Obesity Week i Las Vegas, US, 4.-8. November 2019 var SSO godt representert og ble lagt godt merke til med hele 5 orale presentasjoner, 4 postere og 1 videopresentasjon.

Obesity Week er en internasjonal konferanse som fokuserer på grunnleggende vitenskap, kirurgisk intervensjon, klinisk arbeid og forebygging av overvekt og fedme. Under denne uken samles eksperter og profesjonelle innen fagfeltet for å utveksle ny kunnskap og vitenskap, knytte nye samarbeid og lære.

Presenterte arbeider under Obesity Week

Jolanta Lorentzen – ASMBS Oral presentation

Tittel: *Gastroesophageal reflux disease in patients with severe obesity and type 2 diabetes one year after sleeve gastrectomy or Roux-en-Y gastric bypass*

Jens Kristoffer Hertel – TOS Oral presentation

Tittel: *Association of Bariatric Surgery vs Medical Obesity Treatment With Use of Antibiotics*

Kathrine Aglen Seeberg – ASMBS Oral presentation

Tittel: *Gastric bypass and sleeve gastrectomy for hepatic steatosis in type 2 diabetes – a randomized controlled trial*

Line Kristin Johnson – ASMBS Poster of Distinction

Tittel: *Effect of Gastric Bypass and Very-Low Energy Diet on cardiometabolic risk factors*

Marius Svanevik – ASMBS Poster of Distinction

Tittel: *BMI loss and resolution of diabetes five years after standard and distal Roux-en-Y gastric bypass*

Randi Størdal Lund – TOS Poster

Tittel: *Larger Weight Reduction After Emphasis on Caloric Restriction in an Intensive Lifestyle Course*

Vibeke Svanevik – TOS Poster

Tittel: *Depression and anxiety ten years after surgical or medical treatment in patients with severe obesity*

Jarle Berge (Jøran/Jens) – TOS Poster

Tittel: *The Effect of Exercise on Energy Expenditure in Patients With Morbid Obesity*

Helena Slapø – ASMBS Poster

Tittel: *Using choice architecture interventions to nudge costumers towards healthier food purchase in real-life grocery stores*

Lars Thomas Seeberg – E-video presentation

Tittel: *Systematic Training in Bariatric Surgery*

Boklansering «Kosthold og fysisk helse»

SunnereBarn utga og lanserte boken «Kosthold og helse» i slutten av året. Dette har vært et stort arbeid hvor Samira Lekhal og

Helena Slapø har skrevet den største delen av boken. Boken omhandler hvordan barnehagen kan bidra til bedre og sunnere matvaner hos barn, og dermed til god fysisk og psykisk helse, utvikling og trivsel. Den gir basiskunnskap om kosthold, hvordan kosthold påvirker helsen og hvordan barnehagen i praksis kan jobbe med mat og måltid.

Forfattere: Samira Lekhal, Helena Slapø, Ratib Lekhal og May Britt Drugli

Serie: De yngste i barnehagen

Forlag: Cappelen Damm Akademisk

Boken ble lansert på Litteraturhuset i Oslo 2. desember i regi av SunnereBarn. Jens Aas fra UNICEF holdt innlegget «Barn og unges fysiske og psykiske helse – forebygging og nærsamfunnet». Det var et panel som snakket om erfaringer av å være brukere av SunnereBarn, samt et innlegg om selve boken og SunnereBarn av Samira og Helena.

Inviterte foredrag og kompetanseformidling

Flere av våre fagpersoner og eksperter har vært inviterte foredragsholdere til diverse kurs, konferanser og seminarer.

Professor Jøran Hjelmæsæth holder faste foredrag og fedmeseminar for medisinstudenter og PhD-stipendiater ved Universitetet i Oslo. Jøran holdt innlegg om hva det koster samfunnet med overvekt og fedme under Skjærgårdsmatkonferansen i august.

I mars og oktober underviste Klinisk ernæringsfysiolog Line Kristin Johnson også medisinstudenter ved UiO i forbindelse med Fedmeseminar med temaet Energi og energibalanse. Line underviste i temaet Overvekt og fedme i videreutdanningen for studenter i Ernæring og helse ved USN, Drammen. Samt om temaet Kosthold og diabetes ved utdanningen av diabetessykepleiere ved USN Bakkenteigen. Line holder jevnlig gruppebaserte kostholdskurs ved den lokale overvektspoliklinikken på Solvang. Under

Skjærgårdsmatkonferansen holdt hun et godt og formidlende innlegg om maten vi spiser fra et bærekraftig perspektiv sammen med Jeanette Roede.

Overlege Randi Størdal Lund holdt foredrag under Norsk forening for medisinsk biokjemi (NSMB)s årsmøte og etterutdanningskurs for spes. medisinsk biokjemi. Randi holder også jevnlig foredrag under gruppedager.

Helsepedagog Hege Gade

Hege er stadig invitert foredragsholder til både private og offentlige instanser. Blant annet har hun snakket om motivasjon og atferdsendring for Sanofi og samtaleteknikker og motivasjon i forbindelse med Kardiologisk landskonferanse. Hun har også hatt to foredrag for Novo Nordisk om samme temaer. Ved det medisinske fakultet, UiO har Hege hatt heldagsforelesning i forbindelse med deres fagdag.

Seksjonsoverlege PhD Samira Lekhal er en ettertraktet foredragsholder og har vært

invitert til bl.a. Aftenpostens ernæringskonferanse i paneldebatt om hva vi blir påvirket av. Hun var også invitert til ledergruppen i Helsedirektoratet for å snakke om dagligvarebutikken som arena for forebygging og til NorgesGruppens helseseminar. Under Skjærgårdsmatkonferansen presenterte hun samarbeid og resultater fra rapporter gjort for NorgesGruppen, samt snakket om SunnereBarn i tillegg til hennes debattledelse og konferansieroppgave. Hun har også vært invitert til diverse radioprogram og podcaster.

Overlege og forsker Dag Hofsvang var invitert foredragsholder og deltok i debatt med Fedon Lindberg og Jørn Sagen under endokrinologimøtet ved Losby Gods. Møtet var arrangert av Novo Nordisk. Ellers holder Dag jevnlig foredrag internt og eksternt knyttet til både forskning og klinikk. Bl.a. holdt han foredrag om Oseberg 1-årsresultater under EASD 2019 i Barcelona.

Ellers har flere fra SSO uttalt seg i media, holdt foredrag, deltatt på kurs, presentert abstrakt på kongresser og konferanser, samt undervist internt.

Internundervisning

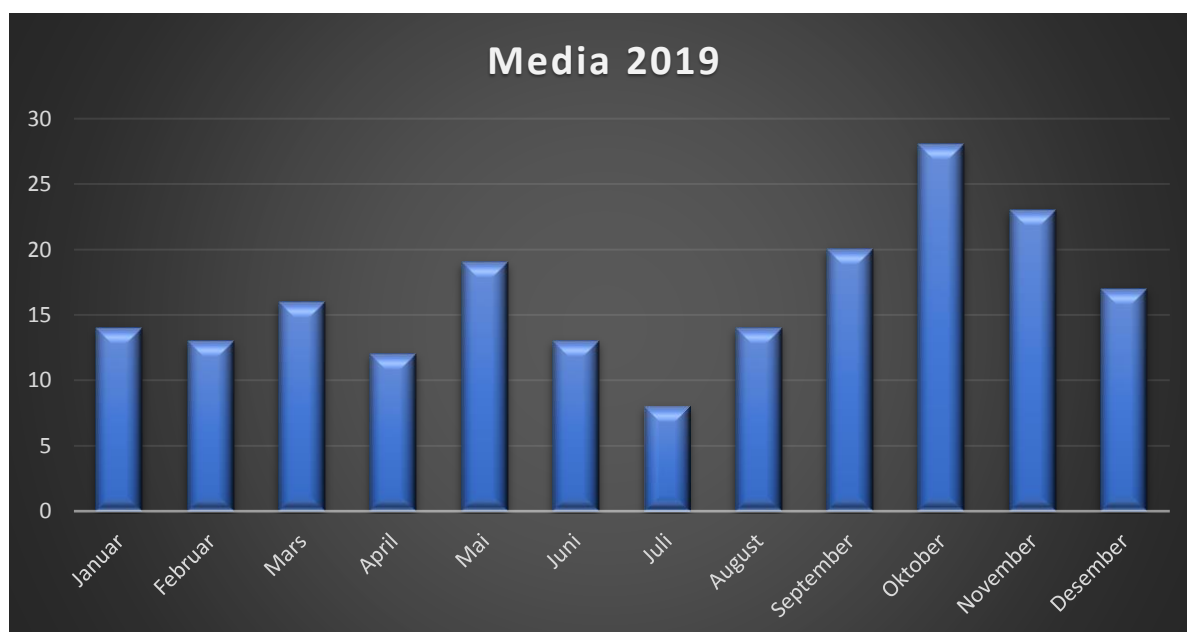
Hver mandag og torsdag har vår avdeling internundervisning for hele det tverrfaglige «temaet». Forskningsnyheter, kasuistikker og kunnskapsformidling, samt administrativ

beretning er på agendaen. Jens K. Hertel og Heidi Borgeraas har ansvaret for undervisningsplan og møteledelse.

Media

Som utnevnt fedmeekspert, har professor dr. med. Jøran Hjelmæsæth uttalt seg mye i media også i 2019. Det har som tidligere vært mange saker i riksdekkende media, og kompetansespredning også gjennom disse

kanalene er en viktig del av vårt kompetansearbeid. En rapport fra Retriever viser 197 mediesaker totalt hvor flere fra SSO har uttalt seg.

Antall mediesaker per måned i 2019

I forbindelse med 1 årsdata i Oseberg-studien og artikkelen i *Lancet Diabetes and Endocrinology* som ble utgitt i oktober, har det vært flere saker i media. Resultatene viste at 3 av 4 pasienter med type 2 diabetes som ble operert med gastrisk bypass ble kvitt sin diabetes etter 1 år, mot 1 av 2 som ble kvitt sin diabetes etter sleeve-gastrektomi.

Overraskende fedme-funn

NRK1 Dagsrevyen 30.10.19

<https://tv.nrk.no/serie/dagsrevyen/201910/NFA19103019/avspiller>

Fedmeproblemet øker mer i Norge enn i våre naboland og skaper store helseproblemer og samfunnskostnader. – Fedme er en enorm og undervurdert byrde for samfunnet. Det er på tide at politikerne våkner, sa fedmeekspert Jøran Hjelmæsæth i en mediasak fra Dagens Medisin i mai.

Fedme koster Norge 68 milliarder årlig

dagensmedisin.no 07.05.19

<https://www.dagensmedisin.no/artikler/2019/05/07/fedme-koster-norge-68-milliarder-kroner-arlig/>

Også når det kommer til barna våre har det vært mye snakk om overvekt og fedme i media. Samira Lekhal har i flere omganger

uttalt seg i media om forebygging av livsstilssykdom og overvekt hos barn og unge. Alt fra enkle mattips og råd hjemme, til kunnskapsløft og hvordan f.eks. dagligvare kan bidra til å påvirke forbruker til sunnere valg.

Vil du at barna dine skal spise sunt. Her er rådene som hjelper deg.

aftenposten.no 25.08.19

<https://www.aftenposten.no/sport/sprek/i/RRqqO5/Vil-du-at-barna-dine-skal-spise-sunt-Her-er-radene-som-hjelper-deg>

Man hører ofte om myter rundt overvekt og fedme, til stadighet er Jøran og andre eksperter med på avlive disse mytene.

Fedmeekspert avliver myte: Jo, det spiller en rolle hva du spiser i ferier og høytider

nettavisen.no 10.03.19.

<https://www.nettavisen.no/puls/fedmeekspert-avliver-myte---jo-det-spiller-en-rolle-hva-du-spiser-i-ferier-og-hoytider/3423601410.html>

I mai lagde Dagbladet et portrettintervjuet «I tykt og tynt» med senterleder.

Stopper når jeg blir mett – portrettintervju med Jøran

dagbladet.no PLUSS 11.05.19.

<https://www.dagbladet.no/magasinet/stopper-nar-jeg-blir-mett/71060273>

Samarbeid

Det etableres stadig nye samarbeid med både nasjonale og internasjonale miljøer. Dette er en viktig del av nettverksbyggingen og for å heve kompetansen ytterligere ved vårt senter.

The Cocktail Study

- Professor Anders Åsberg, Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo
- Professor Hege Christensen, Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo
- Professor Tommy Andersson, Karolinska Institutet, og AstraZeneca R&D; Sverige

Mange er med i de forskjellige prosjektene. Gjennom EASO COM har vi også fått muligheten til å bygge nye relasjoner og etablere et større nettverk internasjonalt.

- Seniorforsker MD PhD Cecilia Karlsson AstraZeneca R&D; Sverige
- Professor Fredrik Bäckhed, Sahlgrenska Academy, Göteborgs Universitet, Sverige
- Professor Per Artursson, Uppsala Universitet, Sverige
- PhD-fellow, Christine Wegler, Uppsala Universitet, Sverige

- Shalini Andersson MD, AstraZeneca R&D; Sverige
- Veronica Krogstad PhD, Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo
- Ida Robertsen PhD, Farmasøytisk institutt, Universitetet i Oslo
- Professor Gunnar Mellgren MD PhD, KG Jebsen Senter for Diabetesforskning, Universitetet i Bergen, og Hormonlaboratoriet, Haukeland Universitetssykehus, Bergen
- Forsker PhD Johan Fernø PhD, KG Jebsen Senter for Diabetesforskning, Universitetet i Bergen
- Professor Niklas Björkström, Department of Medicine, Huddinge, Karolinska Institutet

SELECT – Effekten av Semaglutide på hjertesykdom og slag hos pasienter med overvekt eller fedme og hjerte- og karsykdom.

- Medical Advisor Solveig Froiland, Novo Nordisk Scandinavia AS
- Senior Clinical Research Associate Kjersti Linsjø, Novo Nordisk Scandinavia AS
- Clinical Research Associate Tor Halvor Johansen, Novo Nordisk Scandinavia AS

Oseberg (Obesity surgery in Tønsberg)

- Professor Kåre I. Birkeland, Universitetet i Oslo
- Overlege Tone Gretland Valderhaug, Endokrinologisk avdeling og overvektspoliklinikken, Akershus Universitetssykehus
- Hanne L. Gulseth MD PhD, Oslo Diabetes Research Center, Universitetet i Oslo
- Avdelingssjef, overlege Asle Medhus, Oslo Universitetssykehus

- Professor Fredrik Bäckhed, Sahlgrenska Academy, Göteborgs Universitet, Sverige
- Professor Jens Juul Holst, Universitetet i København, Danmark
- Professor Ronette Kolotkin, Duke University USA, Høgskulen i Sogn og Fjordane og SSO
- Professor Daniel Sifrim, Barts and The London School of Medicine and Dentistry, UK
- Førsteamanuensis og forsker Tor-Ivar Karlsen, Universitetet i Agder

BEST - Bypass Equipoise Sleeve Trial, Norge

- Professor Torsten Olbers, Sahlgrenska Universitetssykehus, Universitetet i Göteborg, Sverige
- Overlege Kjartan Stormark, Gastroenterologisk kirurgisk avdeling, Stavanger Universitetssykehus
- Klinisk ernæringsfysiolog, Ingar Anette Margareta Musum, Stavanger Universitetssykehus
- Overlege Henrik Harald Hætta, Gastroenterologisk kirurgisk avdeling, Stavanger Universitetssykehus
- Overlege og avdelingssjef Tom Nordby, Kirurgisk klinikk, Sykehuset i Østfold
- Overlege Anna Lundgren, Overvektspoliklinikken, Sykehuset i Østfold

BALANCE / BATTLE-Obesity / BALLOON

- Professor Michael Bretthauer MD PhD, Institute of Health and Society, University of Oslo and Dep. Of Transplantation Medicine, Oslo University Hospital Oslo, Norway & President, Frontier Science Foundation, Brookline, MA, USA
- Overlege og PhD-fellow Christer Julseth Tønnessen, 2Avdeling for transplantasjonsmedisin, seksjon for

gastromedisin, Oslo universitetssykehus HF - Rikshospitalet

- Professor Mette Kalager, Institutt for helse og samfunn, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo
- Professor Emeritus Hans-Olov Adami, Department og Epidemiologi, Harvard School of Public Health
- Øyvind Holme MD, Leder Tarmscreeningsekjsonen, Kreftregisteret
- Avdelingssjef, overlege Asle Medhus, Oslo Universitetssykehus
- Overlege dr.med. Tom Mala, Oslo Universitetssykehus
- Khanh Do-Cong Pham MD, Avdeling for klinisk medisin, Universitetet i Bergen
- Serena Tonstad MD PhD, Avdeling for Endokrinologi, sykkelig overvekt og forebyggende medisin, Oslo Universitetssykehus
- Professor Petur Juliussion, Klinisk institutt 2, Universitetet i Bergen

GoLow - Effekt av Roede-kurs med gradvis vektreduksjon (standard) versus lavkaloridiett på vekttao etter 1 år

- Kari H. Bugge, Ernæringsfysiolog/Fagsjef, ROEDE AS
- Karoline Steenbuch Lied, Fagansvarlig kosthold og ernærings, ROEDE AS

VARG (Vestfold and Aker Randomised long-limb versus distal Gastric bypass)

- Overlege dr.med. Tom Mala, Oslo Universitetssykehus
- Overlege dr.med. Jon Kristinsson, Oslo Universitetssykehus
- Førsteamanuensis og forsker Tor-Ivar Karlsen, Universitetet i Agder og SSO
- Professor Ronette Kolotkin, Duke University USA, Høgskolen i Sogn og Fjordane og SSO

EGO (Exercise and Genes in Obese)

- Førsteamanuensis Øyvind Støren, Høgskolen i Sørøst-Norge
- Førsteamanuensis Eivind Andersen, Høgskolen i Sørøst-Norge
- Professor Jan Helgerud, Norges Teknisk-naturvitenskapelig universitet og Høgskolen i Sørøst-Norge Professor Bård Kulseng, Norges Teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Førsteamanuensis Catia Martins, Norges Teknisk-naturvitenskapelige universitet
- Professor Ronette Kolotkin, Duke University USA, Høgskolen i Sogn og Fjordane og SSO

«Det er viktig med nettverksbygging og gode samarbeidspartnere»

GeneMORE/LunGENe/Astma i Telemark

- Overlege PhD Anne K M Fell, Arbeidsmedisinsk avdeling, Sykehuset Telemark, Skien
- Professor Tomm Bernklev, Forskningssjef Sykehuset i Vestfold, og Institutt for Klinisk medisin, Universitetet i Oslo
- Forsker PhD Øystein Lunde Holla, Enhet for medisinsk genetikk, Sykehuset Telemark, Skien
- Forsker PhD Øyvind Busk, Enhet for medisinsk genetikk, Sykehuset Telemark, Skien

- Avdelingsleder PhD Hans Ivar Hanevik, Fertilitetsklinikken, Sykehuset Telemark, Porsgrunn
- Overlege og PhD-stipendiat Geir Klepaker, Arbeidsmedisinsk avdeling, Sykehuset Telemark, Skien
- Forsker Gry Beate Namløs Nordang, Arbeidsmedisinsk avdeling, Sykehuset Telemark, Skien

4XL

- Daglig leder Hans Skari, Norsk barnekirurgisk forening
- Overlege Laila H. Skotte, Oslo Universitetssykehus
- Klinisk ernæringsfysiolog PhD Magnhild L.P. Kolsgaard, Barnesenteret Oslo Universitetssykehus
- Brukerrepresentant Per Anders Møller Axelsen, Oslo Universitetssykehus
- Professor og overlege Petur Benedikt Júlíusson, Klinisk institutt, Universitet i Bergen

NORSO (Norsk Register for Sykelig Overvekt)

- Overlege Erik Berg, Avdeling for plastikkirurgi, Sykehuset Telemark
- Overlege Gudjon L. Gunnarson, Avdeling for plastikkirurgi, Sykehuset Telemark
- Professor Ronette Kolotkin, Duke University USA, Høgskulen i Sogn og Fjordane og SSO
- Forsker PhD Tor-Ivar Karlsen, Universitetet i Agder og SSO
- Professor Lene Frost Andersen, Institutt for Medisinske basalfag, Universitetet i Oslo
- Overlege Tone Gretland Valderhaug, Endokrinologisk avdeling og overvektspoliklinikken, Akershus Universitetssykehus

Barnefedmeregisteret i Vestfold

- Professor og overlege PhD Petur Benedikt Júlíusson, Seksjon for pediatri, Haukeland Universitetssykehus, Institutt for klinisk medisin, Universitetet i Bergen og SSO
- Forsker PhD Mathieu Roelants, Department of Public Health and Primary Care, KU Leuven - University of Leuven, Belgia
- Professor Alessandro Sartorio, Division of Metabolic Diseases & Auxology; Experimental Laboratory for Auxo-endocrinological Research, Milan, Italy; Research Center for Growth Disorders, Italian Institute for Auxology, Verbania, Italy, and Catholic University, Milan, Italy.
- Senteroverlege PhD Wolfgang Siegfried, Adipositas Reha-Klinik Insula, Bischofswiesen, Oberbayern, Germany

eChange

- Center Director Lise Solberg Nes, Center for Shared Decision Making and Collaborative Care Research, Oslo Universitetssykehus
- Klinisk ernæringsfysiolog, Mette Svendsen, Endokrinologi, sykkelig overvekt og preventive medisin, Oslo Universitetssykehus
- Professor Serena Tonstad, Endokrinologi, sykkelig overvekt og preventive medisin, Oslo Universitetssykehus
- Professor Matthew M. Clark, Department of Psychiatry and Psychology, Mayo Clinic, US
- Professor Lisette van Gemert-Pijnen, Department Psychology, Health and Technology, University of Twente, Netherlands
- Enhetsleder og rådgiver Mirjam Lien Smedsrød, Regional kompetanstjeneste for pasient- og pårørendeopplæring

Fra kunnskap til handling

- Samhandlingssjef og kommuneoverlege Hilde Skyvulstad, Helsedirektoratet Sarpsborg
- Administrerende direktør Petter Haas Brubakk, NHO Mat og Drikke
- Overlege dr. med. Førsteamanuensis II Rønnaug Ødegård, Det medisinske fakultet, NTNU
- Professor Lene Frost Andersen, Seksjon for ernæringsepidemiologi, Universitetet i Oslo
- Professor Sølvi Helseth, OsloMet
- Professor Jorunn Sundgot-Borgen, Norges idrettshøgskole
- Brukerrepresentant og erfaringskonsulent Per Møller Axelsen, Oslo Universitetssykehus
- Professor og Prodekan Sølvi Helseth, Oslo Met
- Professor Kari Glavin, Høgskolen Diakonova
- Professor og overlege Petur Benedikt Júlíusson, Klinisk institutt, Universitet i Bergen
- Professor Knut Løndal, Høgskolen i Oslo og Lærerutdanningen
- Overlege Ketil Mevold, Barneavdelingen Nordlandssykehuset, Bodø

Øvrige prosjekter

- Professor Torbjørn Omland, Klinikk for indremedisin og laboratoriefag, Universitetet i Oslo
- Professor Philippe Collas, Division of Biochemistry, Universitetet i Oslo
- Seniorforsker Trine Husøy, Folkehelseinstituttet
- Professor Kirstin B. Holven, Seksjon for ernæring, Universitetet i Oslo
- Professor Yvonne Böttcher, Avdeling for klinisk molekylærbiologi, Universitet i Oslo
- Overlege Heidi C. Villmones, Mikrobiologisk avdeling, Sykehuset i Vestfold
- Øyvind Kommedal MD, PhD, Mikrobiologisk avdeling, Haukeland Universitetssykehus
- Marius Trøseid Førsteamanuensis PhD, Institutt for klinisk medisin, Det medisinske fakultet, Universitetet i Oslo
- Johannes Espolin Roksund Hov MD PhD, Seksjon for fordøyelsessykdommer, Oslo Universitetssykehus

Årsrapporten er ført i pennen av Prosjekt- og forskningskoordinator Linda Mathisen med innspill fra seksjonsledere; Jøran Hjelmæsæth, Jens Kristoffer Hertel, Astrid Hillestad og Inger Marie Flakstad

Årsrapport 2019
Senter for sykkelig overvekt
i Helse Sør-Øst ved Sykehuset i Vestfold